

OMÓWIENIA : VARSAVIANA

W tym miejscu prezentujemy dorobek książkowy duchowieństwa Archidiecezji Warszawskiej, szczególnie zaś pracowników naukowych skupionych przy Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie. Cel tego przedsięwzięcia jest typowo informacyjny: będziemy sygnalizowali ukazywanie się poszczególnych publikacji; ich recenzje zostaną opublikowane, gdy tylko znajdą się recenzenci, w dziale recenzji WST.

Z przykrością stwierdzamy, że mimo licznych apeli i konkretnych próśb o informacje kierowanych od kilku lat, nie otrzymujemy od autorów wiadomości o publikacjach książkowych przez nich wydawanych. Mimo tych braków postanowiliśmy zacząć publikowanie tej kroniki, począwszy od 2009/2010 roku. Tym razem mogliśmy zasignalizować tylko te, które otrzymaliśmy od autorów bądź też te, do których zdołaliśmy dotrzeć, stąd też niekompletność niniejszej prezentacji. W następnym tomie postaramy się omówić *Varsaviana*, obok pozycji wydanych w 2011, także i te opuszczone z roku 2010 oraz ewentualnie inne publikacje.

Ks. prof. dr hab. Roman BARTNICKI

- *To czyście na moją pamiątkę, Eucharystia w świetle Biblii*, Warszawa : Adam 2010, ss. 76. Autor, dawny rektor Akademii Teologii Katolickiej, który poświęcił szereg prac egzegetyczno-teologicznych Eucharystii (wykaz tych prac na s. 74), daje w tej pracy krótki, zwięzły i syntetyczny zarys danych biblijnych oraz wynikających z nich wniosków teologicznych. Książka przydatna w zwyczajnej pracy parafialnej.

Ks. prof. dr hab. Krzysztof BARDSKI

W roku bieżącym opublikował dwie książki.

Pierwsza z nich to kolejne trzecie wydanie zrewidowane i poprawione popularnego podręcznika języka greckiego Nowego Testamentu dla początkujących: *He koine dialektos - Język grecki Nowego Testamentu. Podręcznik. b.d.w., Vacatio*, ss. 84. (w formacie A4).

Inny charakter posiada druga książka *W kręgu symboli biblijnych*, Kraków: Petrus 2010, ss. 136. Wydawnictwo Petrus wpadło na dobry pomysł wydawania zbiorów artykułów znanych polskich uczonych, rozrzuconych zwykle po różnych mniej lub bardziej trudno dostępnych czasopismach. Ks. Bardski zebrał jedenaście ważnych artykułów (spis źródeł na s. 8n.), opublikowanych w ciągu ostatnich trzech lat, traktujących o symbolicznej interpretacji Biblii, które, zdaniem Autora, „mogą pomóc w lepszym zrozumieniu fascynującego zjawiska, jakim na przestrzeni dziejów Kościoła – zwłaszcza w starożytności i w średniowieczu – była symboliczno-alegoryczna interpretacja Biblii” (s. 8).

Ks. dr Zbigniew GODLEWSKI

Omawiamy tu dwa tomy „Biblioteki Koła św. Józefa”, a więc t. 9 i t. 10, które ukazały się w roku 2010. Resztę tomów wydanych przez wydawnictwo Stampa, mieszczący się częściowo tylko w założeniach tej kroniki, uwzględnimy w *Dodatku*.

- *Sentencje Rozprawy, Opracowania, pod redakcją ks. Zbigniewa Godlewskiego, Warszawa, Biblioteka Koła św. Józefa, t. 10.*

Tom otwiera nota Redaktora tomu, w której znajdujemy krótkie omówienie tekstów zawartych w niniejszym tomie.

Pierwszą pracą w zbiorze jest przekład *Sentencji Sekstusa*, z obszernym wstępem i opracowaniem pióra dr. Bogdana Kupisa. Jest to praca ważna, ponieważ Sentencje były niesłychanie popularne i często cytowane w starożytności chrześcijańskiej i często cytowane przez Ojców Kościoła (s. 9-150).

Następuje szereg artykułów, a więc: ks. Marek Przybylski, *Teologia sakramentu pokuty w rozwoju historycznym* (s. 151-214); Agnieszka Topczewska, *Katecheza przedszkolna jako wsparcie integralnego rozwoju osobowości dziecka w świetle dokumentów katechetycznych Kościoła i literatury przedmiotu*, (s. 315-448); ks. Zbigniew Godlewski, *Oddźwięk ezechielowej koncepcji powrotu do życia w Nowym Testamencie* (s. 457-465); S. Maria Emiliana Stawarz, CSSF, *Chrzest jako początek nowego życia w Chrystusie (Rz 6,8). Teologiczno-biblijne korzenie propozycji pastoralnych* (s. 465-519); ks. Andrzej Jacek Najda, *Założenia pastoralne i organizacja kongresów eucharystycznych w diecezji łomżyńskiej* (s. 521-613); ks. Bogumił Kempa, *Absolucja wielu penitentów bez wcześniejszej spowiedzi indywidualnej*, (s. 629-673). Należy wyrazić żal, że artykuły zawarte w tym tomie, nie posiadają streszczeń w językach obcych.

- *Dwie opowieści czyli Warszawskie Łagiewniki, Biblioteka Koła św. Józefa 9, Warszawa: Stampa 2010, ss. 397.*

Tom zadedykowany Arcybiskupowi Kazimierzowi Nyczowi w Roku Kapłańskim powstał pod redakcją ks. dra Z. Godlewskiego. Pierwsza część tomu zawiera historię parafii św. Józefa na Kole, w drugiej natomiast znajdujemy krótkie biogramy proboszczów, wikarych i księży pochodzących z tejże parafii. Ta druga część zawiera materiał bardzo zróżnicowany: od krótkich not, do dłuższych tekstów, często przedrukowanych z różnych czasopism, często nekrologi z WAW, a także pasjonujący pamiętnik proboszcza z Lipkowa, ks. W. Kurowskiego, (ss. 190-321). Tom ten, wydany z okazji Roku Kapłańskiego, jest dobrym przykładem realizacji zasad tego roku: poznanie pracy i życia kapłanów, i pozostaje cennym dokumentem życia Kościoła Warszawskiego.

Ponadto:

„*Przed Twym miłosierdziem*”. *Księga pamiątkowa na I. ćwierćwiecze święceń kapłańskich, na I. półwiecze życia proboszcza ks. kanonika dr Zbigniewa Godlewskiego 2010, red. ks. D. Bartoszewicz, ks. A. Jaczewski, Warszawa: Stampa 2010, ss. 932*, zbiór kilkudziesięciu prac z dziedziny Biblii, teologii, prawa, pedagogiki i literatury poświęconych proboszczowi kolskiemu, inicjatorowi powyższych serii i publikacji.

Ks. prof. dr hab. Stanisław KUR

W tomie zbiorowym - *Apoftegmaty Ojców Pustyni, tom 3, Zbiory etiopskie (wybór), mniejsze zbiory greckie, Opowiadania dla duszy pożyteczne Pawła z Monemwazji, Jana Moschosa, przekład S. Kur, M. Rymuza, M. Starowieyski, wstępy i opracowanie M. Starowieyski i R. Zarzeczny, (=Źródła monastyczne 56), Kraków-Tyniec: Tyniec 2010, ss. 433*, znajduje się przekład ks. Kura wyboru apoftegmatów etiopskich z języka staroetiopskiego, gyyz (s. 71-136); on też przejrzał teksty dotyczące monastycyzmu etiopskiego. Otrzymujemy w ten sposób pierwsze w Polsce teksty monastyczne etiopskie i przynajmniej zarysowe opracowanie monastycyzmu etiopskiego.

Ks. prof. dr hab. Ryszard MOŃ

Trzy podane niżej tytuły dotyczą prac zbiorowych opracowanych pod redakcją ks. R. Monia i dotyczą podstawowych zagadnień etycznych. Ważny jest fakt, że dwie spośród nich są napisane po angielsku, a więc mogą dotrzeć do czytelnika zagranicznego, w jednej natomiast znajdują się artykuły po niemiecku i angielsku.

- *Etyczne wymiary praw człowieka*, red. R. Moń i K. Kobylński, Warszawa: Wydawnictwo UKSW 2009, ss. 180, zawiera czternaście prac napisanych po polsku, niemiecku i angielsku: R. Moń, *Potrzeby czy prawo moralne fundamentem praw człowieka* (s. 13-24); H. Hrehová, *Ideologia totalitarna i jej wpływ na wolność sumienia oraz praw człowieka na Słowacji przed 1989 rokiem a polityczna współczesność* (s. 25-36); B. Sauermost, *Rechte und Würde des Menschen als Wegbereiter der Deutschen Wende* (s. 37-44); R. Rusnák, *The Topicality of Human Rights in Contemporary Ethical Thinking* (s. 45-52); K. Wroczyński, *Obrona praw człowieka u początku czy w horyzoncie życia społecznego* (s. 53-66); E. Orbanová, *The Value Orientation of a Person in the Context of a Totalitarian Regime* (s. 67-76); M. Rembierz, *Interpretacje praw człowieka a paradoksy tożsamości europejskiej* (s. 77-91); E. Dufferová, *Human Person, his Education and Self-Education* (s. 91-98); A. Filiks, *Dlaczego coraz mniej filozofii w rozważaniach o prawach człowieka?* (s. 99-112); B. Bogdańska, *Czy rozważania św. Tomasza mogą mieć coś wspólnego z koncepcją praw człowieka?* (s. 113-132); A. Kobylński, *The Genesis and Nature of „New Human Rights”* (s. 133-142); G. Grzybek, *Etyczny wymiar praw społecznych* (s. 133-142); J. Mysona Byrska, *Rozumienie praw podstawowych w myśli weinarskiej: Rudolf Smendt i Hermann Heller* (s. 151-163); W. Wójcik, *Prawa człowieka w świetle charyzmatu Domowego Kościoła Ruchu Światło-życie* (s. 163-180).

- *Ethics in Public Life*, ed. by R. Moń, E. Podrez, transl. M. Wójcik, Warszawa: Wydawnictwo UKSW 2009, ss. 172, zawiera sześć prac: R. Moń, *Ethical Minimalism or Maximalism?* (s. 13-44); M. Maciejczak, *Time and Reflexion* (s. 45-74); Z. Sareło, *Nietzschean Model of the Aesthetization of Morality in Media Space* (s. 75-96); E. Podrez, *Practical Ethics and its Advisory Function* (s. 129-158); S. Zalewska, *Master – Disciple Relationships in Social Space* (s. 159-173).

- *The Dilemmas of Modern Ethics*, ed. by A. Kobylński, R. Moń, transl. M. Wójcik, W. Hansen, Warszawa: Wydawnictwo UKSW 2009, ss. 130, zawiera sześć prac: Z. Sareło, *Ethics as Interpretation of Moral Experience* (s. 11-20); E. Podrez, *Reflexions on Contemporary Orientations, Directions, Main Ideas* (s. 21-44); R. Moń, *On Some Diseases of Contemporary Ethics* (s. 45-58); W. Kamińska, *Problems of Investigation in the Field of Ethics* (s. 45-58); M. Maciejczak, *Obligation Towards Oneself* (s. 77-96); A. Kobylński, *Is Nihilism Our Destiny? The Postmetaphysical Ethics of Gianni Vattimo* (s. 97-116); H. Niemiec, *The Views of Eduard Picker Against Background of Contemporary Discussions on the Relation Between Law and Morality* (s. 117-130).

Ks. prof. dr hab. Krzysztof PAWLINA

- *Młodość szkolna o swoich problemach*, Warszawa: Wydawnictwo Sióstr Loretanek 2010, ss. 67. Ks. Pawlina od lat zajmuje się badaniami problemów młodzieży, które opiera na badaniach ankietowych. Książka niniejsza stanowi kolejny tom wyników badań ankietowych nad młodzieżą gimnazjum i liceum, dzięki którym wchodzimy w tak często trudny do zrozumienia świat młodych ludzi, o których pisze Autor: „to pokolenie, które mniej zajmuje się przeszłością swojego kraju, a bardziej koncentruje się na własnym życiu. Nie jest to pokolenie walczące, lecz omijające czy raczej minimalizujące aktywność w sferach, w której nie przynosi jej to bezpośredniej korzyści... Chcą się uczyć, zrobić karierę i mieć swoje rodziny. Tęsknią za dobrymi relacjami z innymi ludźmi i szukają wsparcia u swoich rodziców” (s. 69).

- **Wzmocnić wewnętrznego człowieka, Warszawa: Wydawnictwo Sióstr Loretanek 2010, ss. 144** (częściowo nie numerowane!), Zbiór ciekawych pogadanek i wierszy refleksyjnych. Niestety, tom z punktu widzenia wydawniczego pozostawia dużo do życzenia i strona graficzna mocno utrudnia dostęp do treści. A szkoda, bo warto przeczytać.

- **Chwilę ocalić, Warszawa: Wydawnictwo Sióstr Loretanek 2010, ss. 79.** Tom poezji poprzedzony wstępem znanego poety Ernesta Brylla.

Ks. mgr Marek RYMUZA

W wyżej opisanym tomie zbiorowym (por. ks. S. Kur) - **Apoftegmaty Ojców Pustyni, tom 3**, znajduje się przekład i opracowanie obszernego łacińskiego anonimowego tekstu wczesnośredniowiecznego pióra ks. M. Rymuzy *Napomnienia świętych Ojców* (s. 257-335).

Ks. prof. dr hab. Jan SOCHOŃ

Publikacje Ks. J. Sochoń, profesora filozofii a zarazem poety można ująć w dwóch grupach tematycznych, a więc poezji oraz poświęconych postaci błog. ks. Jerzego Popiełuszki.

Dwa tomy poezji wydane w 2010, dodajmy w pięknej i gustownej oprawie plastycznej, pomnażają już obfitą twórczość poetycką wybitnego poety warszawskiego. Są to:

- **Uspokój się, Bydgoszcz: Galeria autorska 2010, ss. 83** (Wydawnictwo znane, dodajmy z bibliofilskich i rzadkich wydań poetów), zawierające 70 (liczba symboliczna!) krótkich wierszy wzywających do uspokojenia się: są to utwory nie tylko poetycko piękne, ale zawierające element mądrościowo-refleksyjny, charakterystyczny dla poezji biblijnej.

- **Powtórzenie raj, Pelplin: Bernardinum 2010, ss. 75.** Również bibliofilskie, w pięknej oprawie graficznej wydanie wierszy na różne tematy.

Postacią błog. Jerzego Popiełuszki zajmował się ks. J. Sochoń od dawna, jako wydawca jego tekstów, a więc kazań (Warszawa 1992) oraz zapisków, wywiadów i modlitw (Warszawa 1999) oraz *Rekolekcji z ks. Jerzym* (2001, 2009 – wyd. II). Stąd też jego trzy książki są oparte na głębokiej znajomości postaci warszawskiego kapelana Solidarności. Są to:

- **Rekolekcje z ks. Jerzym, Kraków: M 2009, wydanie II,**

- **Tama. Opowieść o życiu i męczeństwie ks. Jerzego Popiełuszki, Kraków: WAM 2010, ss. 230 + liczne ilustracje.** Dobrze udokumentowane opracowanie życia i działalności błog. Ks. Jerzego opisane na szerokim tle historycznym;

- **Błogosławiony ks. Jerzy Popiełuszko, Kraków: WAM 2010, ss. 104,** , tomik popularny wydany w prestiżowej serii krótkich życiorysów sławnych ludzi „Wielcy ludzie Kościoła”;

- **Dobrego dnia z błog. ks. Jerzym Popiełuszko. Myśli na każdy dzień roku, Częstochowa: Święty Paweł 2010, ss. 144,** Dodajmy, że obok myśli błog. Jerzego zawartych w tym tomie znajdujemy tam krótki, ale bardzo ciekawy wywiad Autora z ks. Piotrem Bożykiem, katechetą ks. Jerzego (s.129-138) i Litania do błog. Jerzego.

Ks. prof. dr hab. Marek STAROWIEYSKI

- **Ojcowie Kościoła o kapłaństwie i kapłanach, Kraków: Petrus 2010, ss. 189.** Poszerzone wydanie pogadanek wygłoszonych w Radiu Watykańskim z okazji roku kapłańskiego. Zawiera kilkadziesiąt tekstów Ojców Kościoła dotyczących kapłanów i ich posługi, od I wieku (Ignacy Antiocheński) do VI wieku (św. Grzegorz Wielki);

- *Aborcja i życie nienarodzonych w starożytności chrześcijańskiej*, w: **T. Ślipko, M. Starowieyski, A. Muszla, Aborcja, Kraków: Petrus 2010**; na stronach: 160-202, 212-220 artykuł o aborcji u chrześcijańskich pisarzy starożytnych, opublikowany uprzednio w *WST* 22(2009), 117-147;

- *Apoftegmaty Ojców Pustyni, tom 3, Zbiory etiopskie (wybór), mniejsze zbiory greckie, Opowiadania dla duszy pożyteczne Pawła z Monemwazji, Jana Moschosa, przekład S. Kur, M. Rymuza, M. Starowieyski, wstępy i opracowanie M. Starowieyski i R. Zarzeczny, (=Źródła monastyczne 56), Kraków-Tyniec: Wyd. Benedyktynów 2010, ss. 433*. W tomie tym, poza redakcją ogólną, dziełem ks. Starowieyskiego są przekłady opatrzone wstępami i komentarzami *Wizji [św. Pachomiusza]* (s. 65-70), mniejszych zbiorów greckich i Hyperechiosa (s. 137-214), Marcina z Bragi (s. 215-256), Pawła z Monemwazji i Jana Moschosa (s. 337-428). Redaktorem serii „Źródła monastyczne” jest redaktor tego tomu;

- *Sprawiedliwy z wiary żyje. Życie i męczeństwo bł. Stanisława Starowieyskiego, Kraków: Petrus 2009, ss. 92*. Drugie i poprawione wydanie żywotu bł. Stanisława Starowieyskiego, męczennika, jednego spośród 108 męczenników beatyfikowanych przez Jana Pawła II.

W roku 2009/2010 ukazały się trzy wznowienia książek dawniej wydanych, a więc:

- *Czego mogą nas nauczyć Ojcowie Pustyni, Kraków: List, ss. 232* - rozważania na temat apoftegmatów Ojców Pustyni;

- *Muza chrześcijańskiego Wschodu, Kraków: WAM, ss. 381*. (Pierwsze wydanie w IW Znak, w serii „Ojcowie Żywi”). Wybór poezji syryjskiej, ormiańskiej i etiopskiej w przekładach wybitnych poetów polskich, wydane pod jego redakcją.

- *Pierwsi świadkowie. Pisma Ojców Apostolskich, przekł. A. Świderkówna, wstęp i oprac. M. Starowieyski, (=Biblioteka Ojców Kościoła 10), II wyd., Kraków: M 2010, ss. 475*;

- *Św. Jan Chryzostom, Dialog o kapłaństwie, wstęp., red. M. Stwarowieyski, Kraków: M 2009, ss. 159*.

Ks. prof. dr hab. TOMASZ STĘPIEŃ

- *Pseudo Dionizy-Areopagita, chrześcijanin i platonik. Polemiczne aspekty pism Corpus Dionysiacum w kontekście mowy św. Pawła na Areopagu (Dz 17,23-31), Warszawa: Fronda 2010, ss. 356*, (ze streszczeniem angielskim). Powiększone, poprawione i uzupełnione (najnowsza literatura!) drugie wydanie dzieła opublikowanego w 2006 (wydawnictwo UKSW), będącego podstawowym opracowaniem w języku polskim trudnego i ciągle dyskutowanego problemu tajemniczego i genialnego teologa.

Ks. prof. dr hab. Józef WARZESZAK

- *Pneumatologia współczesna, Warszawa: Wydawnictwo UKSW 2009, ss. 318*. Autor omawia współczesne kierunki rozwoju pneumatologii. Książka zasadniczo dzieli się na trzy części: w pierwszej omówiona jest pneumatologia pierwszej połowy XX wieku, w drugiej Vaticanum II, w trzeciej – pneumatologia posoborowa ze szczególnym uwzględnieniem pneumatologii Jana Pawła II. Książka stanowi dobre wprowadzenie w nowoczesną pneumatologię.

Ks. prof. dr hab. Stanisław WARZESZAK

- *Bioetyka. W obronie życia człowieka, Kraków: Petrus 2010, ss. 344*. Podobnie jak książka ks. Bardskiego, tom ks. Warzeszaka zawiera dziesięć prac publikowanych 1988 - 2008 (spis źródeł na s. 309). Są to prace nie tylko poprawione, ale i przepracowane, uwzględniające stan

współczesnych badań bioetycznych, naukowe, lecz napisane językiem prostym przez kierownika Katedry Bioetyki i Ekoteologii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Problemy bioetyki, tak ważnej dziś dziedziny wiedzy traktuje Autor w dwóch grupach tematycznych: „Problemy bioetyki fundamentalnej” oraz „Problemy bioetyki szczegółowej” – w każdej grupie po pięć artykułów; część trzecia, popularna, zawiera pięć wywiadów udzielonych przez Autora na temat życia, cierpienia i śmierci. Książka stanowi dobre i kompetentne wprowadzenie w tę trudną dziedzinę nauki.

Ks. prof. dr hab. Jan ZAŁĘSKI

Książka ks. **Jana Załęskiego** *Refleksje na tematy nie tylko eschatologiczne w Listach do Tesaloniczan, Niepokalanów: WOF 2010, ss. 262*, stanowi zbiór jedenastu artykułów Autora, wcześniej publikowanych w różnych czasopismach czy dziełach zbiorowych, które łączy tematyka eschatologii obydwu Listów św. Pawła do Tesaloniczan, szczególnie zaś paruzja. Szczególną wartością tego rodzaju publikacji wybitnych uczonych jest to, że artykuły rozproszone i rozrzucone po różnych czasopismach i zbiorówkach, znajdują się zebrane w jednym tomie, co powoduje ich łatwą dostępność dla zainteresowanych czytelników. Wspomniane artykuły poddano koniecznym poprawkom oraz ujednoczeniu formy zewnętrznej, np. skrótów. Szkoda jednak, że nie podano miejsc, gdzie te artykuły wydano po raz pierwszy.

DODATEK

Zasadniczo omawiamy w *Varsaviana* książki wydane w roku bieżącym a napisane przez księży pracowników naukowych Archidiecezji Warszawskiej. Robimy tu jednak wyjątek ze względu na specyfikę serii „Biblioteki Koła św. Józefa” i innych publikacji, wydawanych przez wydawnictwo Stampa przy parafii św. Józefa w Warszawie, pod red. ks. dr Zbigniewa Godlewskiego. Powody są dwa: po pierwsze parafia św. Józefa prowadzi wydawnictwo, co jest już samo w sobie fenomenem, po drugie, książki te są na ogół nieznanne, a w każdym razie niedostępne w księgarniach warszawskich, nawet tych katolickich, a po trzecie: umykają one w ten sposób opisom bibliograficznym. Podamy więc dane o pierwszych ośmiu tomach tej serii (dwa pierwsze omówiliśmy powyżej), a następnie zasygnalizujemy inne publikacje tegoż Wydawnictwa Stampa przy parafii na Kole.

I. „Biblioteka Koła św. Józefa”

Tom 1. *Nie wypuścimy cię z naszych serc*, red. Z. Godlewski, ss. 300 (wyd. Bonum). Zbiór ciekawych i wzruszających wypowiedzi dzieci, młodzieży i dorosłych, przeważnie z kwietnia 2005 na temat Jana Pawła II;

Tom 2. **Mariusz BERNYŚ**, *Tylko miłosierdzie, czyli portret mężczyzny*, 2007, ss. 112. Poezje i rozważania księdza poety ks. Mariusza Bernysia, z dołączonym do tomu wywiadem Autora z ks. Janem Twardowskim (s. 5-11).

Tom 3. *Alfabet więzienny*, oprac. Z. Godlewski i J. Banaszek, 2008, ss. 376. Selekcja tekstów zawartych w listach więźniów, ułożonych w hasłach tematycznych. Tom przynosi bardzo ciekawy materiał do poznania i zrozumienia życia więźniów odbywających karę więzienną.

Tom 4. **Mariusz BERNYŚ**, *Obraz, którego autorem jest sam Jezus*, 2008, ss. 224. Wiersze i rozważania poetyckie na temat Miłosierdzia Bożego, por. tom 2;

Tom 5. *Wspomnienia z Kołem związane, zebrała J. Szewczyk, ss. 215.* Kilkanaście wspomnień o różnych ludziach i wydarzeniach związanych z parafią św. Józefa na Kole. Bardzo ciekawy materiał faktograficzny, np. wspomnienie o ks. Wojciechu Danielskim – współpracowniku ks. Franciszka Blachnickiego, którego chyba można nazwać jednym z twórców Ruchu Światło-Życie. Książka pokazuje, jak wiele ciekawych wydarzeń ma miejsce i jak wielu ciekawych ludzi żyje i pracuje w zwyczajnej parafii.

Tom 6. Ks. Bogumił KEMPA, *Koło ambony i z ambony, 2008, ss. 354.* Zbiór kazań.

Tom 7. Ks. Zbigniew GODLEWSKI, *KOŁOnotatnik duszpasterski, 2009, ss. 448.* Zbiór kazań i notatek duszpasterskich redaktora serii a ponadto inicjatora wydawnictw na Kole;

Tom. 8 Ks. Adam JACZEWSKI, *Religijność a duszpasterstwo w aglomeracji wielkomiejskiej na przykładzie parafii św. Józefa w Warszawie na Kole, 2009, ss. 428.* Obszerne opracowanie socjologiczno-religijne parafii św. Józefa na Kole, stanowiące pracę doktorską autora.

II. Inne pozycje wydane przez wydawnictwo na Kole (chronologicznie)

- „*Przemawiaj do nich moimi słowami*”. *Księga pamiątkowa dedykowana Jego Magnificencji Księdzu Rektorowi Ryszardowi Rumiankowi w 35 rocznicę kapłaństwa i 60. rocznicę urodzin, oprac. Z. Godlewski, 2007, ss. 580.* Zbiór artykułów polskich i zagranicznych bibliotów poświęcony wybitnemu bibliście ks. Rumiankowi, opatrzony bibliografią jego dzieł.

- **Ks. Ryszard RUMIANEK, *Brama do nieba. Przewodnik po Ziemi Świętej, fotografie D. Kielak, 2008, ss. 232.*** Przewodnik o Ziemi Świętej, tragicznie zmarłego w katastrofie smoleńskiej bibliisty, Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, zawierający doświadczenia długoletniego przewodnika licznych pielgrzymek do Ziemi Świętej.

- **Bogdan KUPIS, *Koło świętego Józefa, siedem dekad parafii, 2008, ss. 711.*** Tom ten stanowi nie tyle historię parafii, ile szereg ciekawych i obszernych szkiców związanych z historią parafii na Kole, napisanych przez znanego filologa klasycznego, Bogdana Kupisa.

- ***Pomnik ze wspomnień wzniesiony. Pamięci księdza prałata Tadeusza Uszyńskiego, Warszawa 2008, ss. 237.*** Tom zawiera wspomnienia o warszawskim duszpasterzu akademickim ks. Tadeuszu Uszyńskim, które pokazują w różnych aspektach postać tego nieprzeciętnego kapłana i duszpasterza młodzieży.

- **Leszek KOSAKOWSKI, *Przetrwamy. Eseje z historii Polski, 2009.*** Barwne eseje historyczne na temat dziejów Polski, od XVII w., głównie jednak polski współczesnej, pisane przez historyka amatora (u. 1962).

- **Ks. Bogumił KEMPA, *Blisko miłosierdzia, 2009, s. 366.*** Zbiór kazań, publicystyki, rekolencji pisanych przez duszpasterza, por. tom 6.

- **Ks. Zbigniew GODLEWSKI, *Moje spotkania z kanonikiem Antonim Supadym, 2009, ss. 163;***

Ryszard RUDNICKI, *Odkrycia z życia, 2009, ss. 2003,* zbiór wierszy i aforyzmów na dość niskim poziomie, zarówno treściowo-moralnym jak i poetyckim; nie bardzo wiadomo po co opublikowane;

Wiesław DĄBROWSKI, *Trójca Święta w świetle Komentarza św. Tomasza z Akwinu do Corpus Paulinum, 2010, ss. 1184,* praca habilitacyjna.

50-lecie kapłaństwa ks. Prałata Jana Sikorskiego, b.d. Zestaw fotografii ilustrujących życie poprzedniego proboszcza parafii. O ile wybór zdjęć jest bardzo dobry, o tyle są one tak małe, że czasami trudno coś na nich zobaczyć.

* * *

Nasuwa się kilka uwag.

- Po pierwsze. Tak modne dziś powiedzenie o małych ojczyznach i liczne opracowania na temat wsi, miasteczek, parafii, wspólnot, potwierdzają słusność działalności wydawnictwa na Kole, które stara się nie tylko opisać tę małą społeczność parafii warszawskiej z różnego punktu widzenia w swoich licznych publikacjach i zgromadzić wokół Parafii na Kole oraz wydawnictwa Stampa różnych pracowników naukowych i publicystów.

- Po drugie: Jan Paweł II kładł wielki nacisk na rozwój kultury. Myślę, że parafie, szczególnie te większe, miejskie, bogatsze w możliwości materialne i ludzi mogłyby się w dużo znaczącym stopniu przyczynić do promocji i rozwoju polskiej kultury katolickiej poprzez mecenat i publikacje tym bardziej, że setki dobrych prac naukowych (także magisterskich i doktorskich i innych) leży niewydanych i sądzę, że wiele z opublikowanych w tych publikacjach prac nie ujrzałoby nigdy światła dziennego, gdyby nie to, że mogły się ukazać w wydawnictwie na Kole.

- I jeszcze uwaga krytyczna: dający opis bibliograficzny tych publikacji znajduje się często zagubiony, ze względu na braki danych w tych publikacjach. Dobrze byłoby, by nad tymi publikacjami czuwał redaktor.

Opracował ks. Marek STAROWIEYSKI